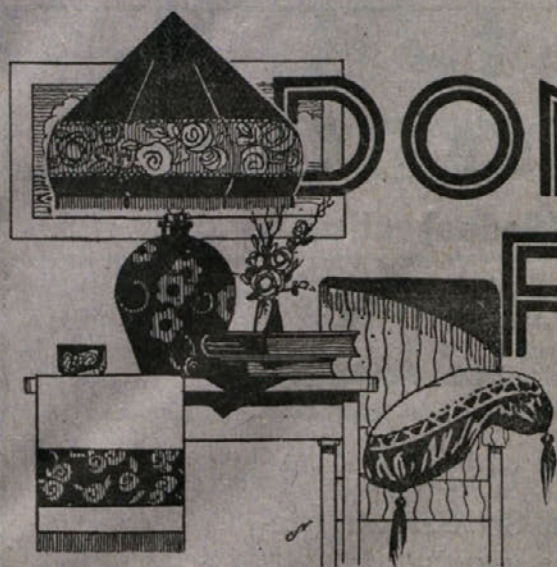

DOMAČI PRIJATELI

Mesečnik za zabavo in pouk

Izhaja koncem meseca. Naročnina letno 20.— Din, poluletno 11.— Din. Posamezna številka 2.— Din. Izdaja konzorcij „Domačega prijatelja“. — Odgovoren za izdajateljstvo in uredništvo urednik Emil Podkrajšek. — Upravnik agr. Vladimir Sergejev. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24. — Tiskali J. Blasnika nasl. v Ljubljani. — Odgovoren Mihael Rožanec.

~~~~~ Vsebina. ~~~~~

Božični prizor. (*Dr. Fr. Zbašnik.*) — Novo leto. (*Gustav Strniša.*) — Pogled na dno. (*Ivan Albreht.*) — Božičnica. (*Gustav Strniša.*) — Bogastvo ni sreča. (*M. H.*) — Zimski šport. (*B. P.*) — Kako so iskali ostrigo. (*Murray Fisher, poslovenil Griša.*) — Film. — Slikanje na tkanine z risali in čopiči. (*Prof. Saša Šantel.*) — Onim, ki hočejo ali morajo graditi lastni krov. (*Arh. Ivan Zupan.*) — Kako pridem do kapitala. (*—ič.*) — Smešnice.

„DISKOBOLOS“

Ljubljana, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1.
Špecialna trgovina športnih potrebščin
Tovarna, Ljubljana, Sv. Petra cesta 75.

Zimsko - športne potrebščine. Smuči, sanke, stremena, krpljice in palice vseh vrst.

Božična izbira smuči in sank za otroke.

Smučarski čevlji in pribor. — Sprejemajo se smuči v res strokovnjaško popravilo. — Montaža stremen.

*Ako kuhaš „Proja“ kavo
boš imela deco zdravo
zato zahtevaj jo povsod
da Ti boš zdrava in
Tvoj rod*

DOMAČI PRIJATELJ

Mesečnik za zabavo in pouk.

Leto I.

31. decembra 1927.

Štev. 12.

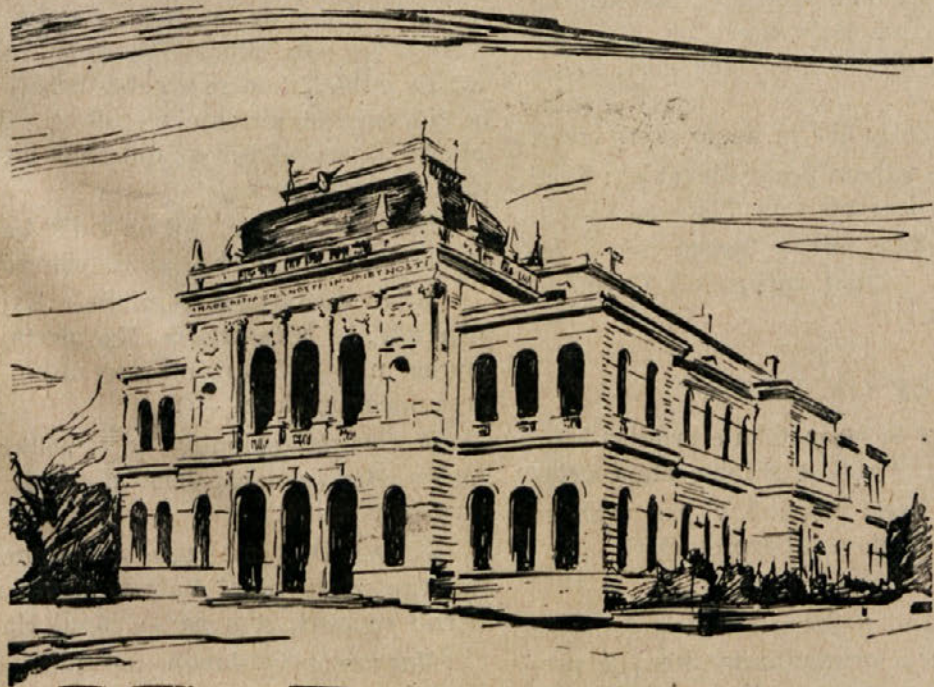
Izhaja koncem meseca. — Naročnina letno 20 Din, polletno 11 Din. — Posamezna št. 2 Din.
Izdaja: Konzorcij „DOMAČEGA PRIJATELJA“. — Odgovoren za izdajateljstvo in uredništvo urednik
Emil Podkrajšek. Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24. — Upravnik agr. Vladimir Sergejev, istotam. Tiskali
J. Blasnik nast. v Ljubljani. Odgovoren Mihael Rožanec.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti in Narodna galerija.

Vrhovni zavod slovenske znanosti in umetnosti, ki je postal v času naše svobode nujna potreba, se bliža svojemu uresničenju. Potreba naše prosvete in duševne samostojnosti se je odzvala volja naroda, ki hoče iz svojih sredstev ustanoviti slovenski znanosti in umetnosti lasten dom. Društvo „Narodni dom“ je zagotovilo bodočim prosvetnim zavodom streho v lastni palači v Ljubljani, prva sredstva so darovale naše samouprave in gospodarske korporacije. A za prosvetno nalogo tolikega narodnega pomena, kot sta Akademija znanosti in umetnosti in velika Narodna

galerija lepih umetnosti, je potreben vzdrževalni fond petih milijonov dinarjev, če hočemo zagotoviti obema redno poslovanje. Zato je potrebno, da vsak Slovenec prispeva po svojih močeh v Fond za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo, katerega upravlja Narodna galerija v Ljubljani, Narodni dom (poštno-čkovni račun št. 10.535, telefon št. 2391).

Noben Slovenec naj se ne odtegne delu za boljšo bodočnost svojega naroda! Zahtevajte brezplačno brošuro o pomenu in ustroju Akademije in Galerije!

Zunanjščina Narodnega doma v Ljubljani.

Dr. Fr. Zbašnik:

BOŽIČNI PRIZOR.

OSEBE:

Milan Mrak, reduciran uradnik brez zaslužka.

Margareta, njegova bolna žena.

Dušan, njun triinpolletni sinček.

SVETI VEČER.

Revno opremljena podstrešna soba. Na eni strani vhoda majhen železen štedilnik, na drugi strani enostavna visoka omara. Poleg štedilnika klop z maloštevilno kuhinjsko posodo. Ob desni steni (od gledalca) dvojne oken, obrnjenih na ulico. Med oknom nizka omara s predali. Na njej nekoliko razmetanih knjig. Na nasprotni (levi)

strani dve postelji z vzglavjem ob steni. Postelja, ki je bliže vrat, je še neodgrnjena. V drugi leži Margareta. Naprej ob steni otroška posteljica. Na sredi sobe štiroglata pregrnjena miza. Okrog nje štirje navadni stoli. Na mizi petrolejka, ki slabo brli. Na kavljih, ki so pritrjeni na vrata, visi nekaj obleke.

MARGARETA IN DUŠAN SAMA.

Dušan: Kako me zebe, mamica!

Margareta (s slabim glasom): Hódi hitro po sobi gor in dol, tako se ugreješ.

Dušan: Ali drv nimamo nič več?

Margareta (vzdihne britko): Nič več!

Dušan (hodi gor in dol): Pa lačen sem tudi! Ali pride kmalu papaček?

Margareta: Priti mora vsak čas! Le potrpi, on že prinese kaj.

Dušan (stopi k oknu in diha nekaj časa v šipo, da se otaja led na nji): Mamica, zakaj pa je nocoj povsod tako svetlo? O, mamica, ko bi mogla sem! Tam doli, tam doli, glej, pri onem oknu tam — o koliko lučk gori! Zakaj to, mamica?

Margareta: Zato, ker je nocoj sveti večer.

Dušan (po kratkem premišljevanju): Sveti večer? Pa zakaj je sveti večer?

Margareta: Zato ker je prišel nocoj Jezušček na svet. (Zunaj zarpoče.) Čuješ?... Papaček prihaja.

PREJSNJA. MILAN.

Milan (vstopi in se opotekaje približa Margaretini postelji): Kako je s tabo, Margareta?

Margareta: Kako će biti? V par urah se bolezen ne more kdovekaj izpremeniti.

Milan: Slabo vama luč gori.

Margareta: Da, pojema, kakor pojema še marsikaj. Petroleja primanjkuje. Stenja je prekratek. Življenske moči ni. (Hudo zakašlja.)

Milan (stopi k mizi, potrese svetiljko, da se plamen trenutno poživi in se zgrudi na stol): Da, vse pojema, vse se nagiblje h koncu...

Margareta: Kakšno je zunaj?

Milan (vspevši se pokoncu z ironičnim vshičenjem): O, noč kraljica si je nadela nocoj svoj najkrasnejši diadem: zvezde gorijo in žarijo, kot bi tekmovala med seboj in bi hotela druga drugo prekositi v lesku. (Se zamisli.)

Margareta: In sicer?

Milan (se vzdrami): Veselo, nad vse veselo! Povsod žarenje! Ej, kako ti to plamti iz tisočih oči! Da, da, na nebu zvezde, na zemlji — oči! In luči nebroj! O, sama luč! Po izložbah se blešči, da se v nebesih bolj ne more! In šumenje in vrvenje po ulicah, da nikdar takega! S celimi tovari obloženi hitijo ljudje vsak v svojo smer...

Margareta: In ti? Ali ne vidiš, kako te oni tam-le milo gleda? Kaj si ti prinesel?

Milan (se zgrudi, sam vse): Kaj sem jaz prinesel?... Ničesar! O Margareta, zaničuj, sovraži me! Ničesar, ničesar nisem prinesel! Prav ničesar, razen —

Margareta (sklonivši se nekoliko): Saj si imel vendar še nekaj denarja seboj! (Omahne nazaj v posteljo.)

Milan: Da, imel sem — ostanek od trimesečne odpravnine! A da bi se vsa stvar primerno završila, sem ga — zapil! Ha-ha-ha!

Margareta (s slabim, a vendar od gneva prošinjnim glasom). Zapil, namesto da bi

otroku kruha kupil! Zapol — ti, ki nisi nikoli pil!

Milan: Da, Margareta, to sem storil — jaz, ki nisem nikoli pil. S tem je vse povedano!

Margareta: O!

Dušan: O papa, ko bi ti vedel, kako sem lačen! (Jok ga posili.)

Milan (skoči k otroku, ga dvigne s tal in ga ljubeče pritiska nase): Dušan, Dušanček moj, povej, ali me imaš kaj rad?

Dušan (mu položi roke okoli vratu): Imam, papa!

Milan: Potem — ne joči, Dušan, prosim te! (Se sam na glas razjoče.)

Dušan (si obriše solze): Saj ne jočem več, papa!

Margareta: Na ta način hočeš pregnati otroku glad?

Dušan: Mamica, saj nisem lačen! Prav za res nisem več lačen!

Milan (spustivši otroka zopet na tla): O Margareta, ko bi ti vedela!... Prijelo me je nekaj čudnega... Več nisem mogel gledati tega sijaja, tega razkošja, tega veselja okrog sebe in pobegniti sem v podzemsko beznico — tja k ubogim, zavrženim, obupanim... Po mizi sem vrgel zadnje novce in kakor blazen sem zakričal: pijače, pijače sem... pijače najbolj strupene, da zamorim to tu notri!... (Se udari po prsih.) O Margareta, sovraži me, a ne očitaj mi! Da, sovraži me... sovraži me zaradi tega, kar sem že storil in — kar še storim!...

Margareta: O Bog, o Bog!

Dušan: Ali veš, papa, da je prišel nocoj Jezušček na svet?

Milan (strmi nekaj časa v otroka): Kajpak da vem.

Dušan: Pa zakaj je prišel na svet?

Milan: Zato da darove deli.

Dušan: Kake darove?

Milan: Kar si pač kdo želi!

Dušan: Ali tudi sladkorčke in potice?

Milan: In še marsikaj drugega!...

Dušan: Tudi nove oblekce?

Milan: Tudi! Celo take iz svile in baržuna.

Dušan (po kratkem premišljevanju): Pa kako to, da ne...

Milan (mu seže v besedo): Da ne pride k nam, kaj ne? (Trpko): No, prerrevni smo mu! Sramuje se nas!

Margareta: Ne govori tako! Ne poslušaj ga, Dušan! Jezušček ima tudi revne ljudi rad.

Milan: Imel jih je, dokler je bil sam reven.

Dušan: Ali je zdaj bogat?

Milan: Kako ne bi bil bogat! Naredili so ga za kralja zemlje in nebes! Od tistih dob se revnih izogiblje. Samo pri bogatih se še glasi, samo njim deli... Kdor ima, mu bo dano, zato da ima še več!...

Margareta: Ne zastrupljaj otroku srca!

Milan: O Margareta, kdor je užil toliko strupa, kot sem ga jaz, ne more drugače!

Margareta: Nočem te žaliti, Milan, toda jaz se ne morem iznebiti misli, da si nekoliko tudi sam kriv, da so te odslovili.

Milan: Če je kaj krivde v tem, da nisem hlinil spoštovanja napram ljudem, ki ga v mojih očeh niso vredni, potem sem kriv! Sicer pa — če bi ne bil odletel jaz, bi bil kdo drugi!

Margareta: Kdor ima ženo in otroka...

Milan: Vem — ta ima posebne dolžnosti! Toda dolžnost do žene in otroka še ne opravičuje hinavstva in licemerstva...

Margareta: Upornost se je še malo komu obnesla! Zdaj ko čutiš posledice, pričakuješ menda, da stori Bog čudež!

Milan: Če jih je delal včas, naj bi jih še dandanes! Legijone angelov ima, zakaj ne bi poslal enega izmed njih, ki bi prinesel najinemu otroku majhen darek za Božič? Svojim Izraelcem jih je pošiljal — Ej, tudi takrat so že bili izvoljeni in neizvoljeni!...

Margareta: Ne izzivaj Njega, ki ve, kaj dela! O, umrla je vera v tebi in tolažba z njo!

Milan (se zgrudi na stol pri mizi, tako da je obrnjen v stran od žene): Kako rad bi veroval!... Kako rad bi veroval — in upal — in ljubil! (Dvigne oči kvišku.) O saj verujem! Usliši me, ti Vsemogočni in vzemi to bridkost od mene! (Seže v notranji žep od suknje, potegne nož in ga položi na mizo. Z drhtečim glasom): O, usmili se, zakaj strašno je to, strašno!

Margareta: Kaj praviš?

Dušan (ki se je ves čas sukal ob oknih): Papaček!

Milan (spravi zopet nož in vstane): Kaj je Dušanček, ti srce moje?

Dušan: Jaz bom pa skozi okno gledal! Morda le pride Jezušček mimo nas,

Milan: Prav, prav, dušica! Čakaj! (Mu pri-
nese stol in ga postavi nanj.) Takole! In zdaj
pazi in če vidiš, da prihaja, pa potrka na šipo,
da te sliši!

Margareta: Kaj si prej nekaj rekel, da je
strašno?

Milan (stopi par korakov proti postelji):
Da, strašno, Margareta! Veš, ni bilo tam zunaj
vse tako lepo, kot sem prej pravil. Zakaj iz
tiste svetlobe, iz morja luči se je zdaj zdaj iz-
vila temna senca... Raztrgane, na pol nage
prikazni so vstajale in molile svoje suhe, vele
roke v meglo, da bi kdo spustil vanje karkoli
že... Ali ni to strašno?... (Po kratkem pre-
moru kot v viziji:) In — o groza! — tam ob
nekem vogalu si stala ti z Dušanom v naročju...

Margareta: Ali se ti blede?

Milan: Ko sem prišel bliže, se je razpršil
žalostni fantom!

Margareta (po kratkem premišljevanju):
Gledal si v bodočnost! Kdo ve, če ne bo še res
tako!

Milan (odločno): Ne bo! Ne sme biti! Pre-
več ljubim oba!

Margareta: Besede!... O Bog, jutri, tak
praznik in mi smo brez vsega!...

Milan (se nagne knji. Z ginjenim glasom):
Ne misli na jutri, Margareta! Kdo ve, če bomo
jutri še kaj potrebovali! (Se skloni zopet po
koncu.)

Margareta: Če bi ne živeli, ne bi! Toda živi
ne moremo v zemljo.

Milan: Pa mrtvi, pa mrtvi!... O Marga-
reta...

Margareta: Menda si res ob pamet!

Milan: O da bi bil! A nisem... nisem,
Margareta!

Margareta: Kaj govoriš potem o smrti?
Morda umrjem jaz, ki sem bolna, a ti in
otrok...

Milan: Ali misliš, da ne umrjemo do jutri
lahko še vsi trije? O — dolgo je še do jutri,
Margareta!

Margareta (globoko vzdihnivši): O Bog,
vsi trije!

Milan (se ozre z dolgim pogledom vanjo):
Ali bi ne bilo lepo tako? Vsi trije... skupaj...

Margareta: Molči, molči!

Milan: Margareta, ti bi še rada živela?

Margareta: Moje ure so štete! Naj se zgodi,
kakor je božja volja! Toda otrok — ali je pri-

šel zaradi tega na svet, da umre, preden je
dorasel? No, zdrav je, hvala Bogu!

Milan: Margareta, najin otrok je bolan!

Margareta (prestrašena): Kdo pravi?

Milan: Ko sva šla zadnjič zaradi tebe k
zdravniku, ga je na mo'jo prošnjo preiskal.

Margareta: In kaj je rekel?

Milan: Da je bolan. Jetičen.

Margareta (razburjena): Odkod naj bi bila
prišla bolezen nadenj?

Milan: Podedovano!

Margareta: O Marija, torej sem jaz kriva!

Milan: Ne ti, jaz! V moji rodbini je tuber-
kuloza doma.

Margareta: Jezus — Marija! Jaz nesreč-
nica! Zakaj sem ga rodila!

Milan: Ali ti nisem rekel, da nisi ti kriva?
Ti niti bolna nisi! Samo izstradana, oslABLJENA
si.

Margareta: Jaz nisem bolna? Odkod potem
te bolečine v prsih? O — kričala bi!

Milan: Pa si ne upaš, ubožica, kaj ne? Ker
sem te zadnjič enkrat ponoči nahrulil, ko si
me prebudila s svojim tarnanjem. Odpusti,
Margareta!

Margareta: Zaradi otroka se premagujem!
Ali naj poleg vsega hudega še moje stokanje
poslušam?... O Bog, kaj bo še iz nas?

Milan: Ne brigaj se za bodočnost, Marga-
reta! (Po kratkem molku): Za jutri je pre-
skrbljeno...

Margareta: Kdo naj to razume? Strah me
je!

Milan: Česa? Mene?

Margareta: Tvojih misli!

Milan: Moje misli so hčerke mojega srca
in moje srce ljubi, Margareta! Kar se iz lju-
bezni rodi, ni od zla! O — ne boj se me, Mar-
gareta! Le dobro ti želim!

Margareta: Dvojno bolest čutim v prsih...
Dušna je hujša od telesne!

Milan: Tudi meni je hudo tu notri! O Mar-
gareta, odpusti, če sem te kdaj žalil, če sem
kdaj odurno odgovarjal na tvoja plaha vpra-
šanja...

Margareta (ginjena): Milan — ljubim te!

Milan: Kdor ljubi, ta odpušča! O ti vzor
žena! Svetnica ti! O daj, da ti poljubim roko!
(Prime njeno roko in jo pristrčno poljubljuje.)

Margareta: Čemu to — meni?

Milan: Ženskam poljubujejo roko, ki niso vredne, da bi v tvoji senci stale, zakaj ne bi poljubljal jaz te tvoje roke, ki je pogladila tolikrat grenko skrb raz moje čelo!... (Čuje se zvonjenje).

Margareta: Čuješ?... Zvoni!... Kako svečano, kako lepo!...

Milan: Da, kakor pesem iz tuje, neznane dežele je to zvonjenje! O blagor njim, ki jim prinaša veselje in srčni mir! Zame je ta pesem žalostna, tako neizmerno žalostna! (Ji iznova poljubuje roko.)

Margareta (mu skuša roko odtegniti): Nikar... nikar! Kako se treseš, kako drhtiš! In kak ogenj gori v tvojih očeh! Povej, Milan, kake misli ti roje po glavi?

Milan (v pretrganih stavkih): Prišlo je razsvetljenje, Margareta!... Ni mar človeška volja nič?... Če te preganja zla usoda, prekrižaj ji nakane! Če tepe te, udari jo nazaj!... Kaj je sreča?... Ne misliti, ne vedeti!... Ne misli torej in pozabi!... Pozabi, Margareta, zasnivaj sladki sen in Bog s teboj! (Se skloni preko nje in ji zasadi s tako silo nož v srce, da takoj onemi.)

Dušan (še vedno strmeč skozi okno): Papaček, papaček, meni se zdi, da zdaj prihaja!

Milan (se dvigne od postelje, gre k mizi in položi nož nanjo): In zdaj je ta na vrsti! Ali bom imel dovolj moči? Pogum, pogum! Ljubezen ne sme obstati na pol poti!... Toda pri luči ne — tega ne vzmorem!

Dušan (trka poln sladkega nemira z ročico na šipo): Papa, Jezušček! Prihaja, prihaja!...

Milan (pograbi zopet nož in stopi k otroku): Da, prihaja! Pojdiva, pojdiva mu naproti, dušica moja! (Dvigne otroka v naročje in hiti z njim, poljubovaje ga burno, skozi vrata.)

Dušan (zunaj, ko so se vrata zaprla, s pretresljivim glasom): Mama, ma-ma!...

(Iz sosednega stanovanja se zasliši petje. Moški in ženski glasovi):

*Pastirci vstanite,
pogledat hitite...*

Milan (vstopi zopet baš v trenotku, ko je utihnilo petje. Otroka nese tako, da mu počiva glavica na njegovih prsih. Spotoma ogleduje nož. Dospevši do mize, ga vrže nanjo): Najhujše si opravil! (Na to gre k postelji in

položi otroka poleg matere.) Tu spavaj, poleg svoje mamice, ki te je tako ljubila! Tu snivajta skupaj... (Se skloni čez njiju in ju poljubuje.)

Dušan (z umirajočim glasom): Pa-pa... Je-zu-šček...

Milan (se spne pokoncu): Kaj?... Še živ?... (Se pripogne in prisluškuje.) Ne, vse tiho!... To bil je glas od onkraj temne meje! Tiho, mrtvaško tiho! (Stopi proti mizi.) Žena in otrok — oba... Prelita je nedolžna kri!... In zemlja — ti se ne ustaviš? Ti plešeš dalje svoj vrtoglavi in brezumni ples?... In zvezde ve na nebu se smehljate, kot ste se smehljale prej?... O stvarstvo, ledeno tvoje je srce!... Ha-ha-ha! Ne, ne, kaj takega ne spravi vse-mirja z ravnotežja! Če stre usode kruta noga par takih le črvčkov, kaj na tem? In vendar — veliki Shakespeare, ali niso tvoje tragedije kakor burke v primeri s tem, kar se je baš odigralo? Zakaj, tu ni morilo sovraštvo, ni morilo maščevanje, ne ljubosumje, tu sta morila ljubezen in usmiljenje! Da, iz ljubezni, iz usmiljenja sem storil, kar sem storil!... Ko blodil sem po mestu poln obupa in pritaval naposled do reke — o, kako so me vabili k sebi nje valovi! Kako mameč je bil njih klic! „Pridi, pridi v naročje naše! Pri nas si odpočiješ! Tu mir je, pozabljenje... tu konec vsega je gorja!“ Zavihtel bi se bil, pogreznil v njih mehki se objem in več ne bilo bi — skrbi in srčnih bolečin! A takrat se je oglasila ljubezen... Kaj bila bi ta dva brez mene?... Bolna žena s takim otročičem? Da bi res stala tam na cesti tresoča se od mraza in stegovala roke po milodarih? Ne, ne, ne! Zavedel sem se, kaj mi je dolžnost! Omotil sem se z gnusno pijačo in hitel k njima, da ju rešim trpljenja, rešim ponižanja in sramote — za vselej!... Da, iz ljubezni, najčistejše ljubezni sem moril! Tragedija, kakršnih je malo! A zaradi tega se ne premakne svet! Tragedija, ki — nikogar ne gane! Morda — če bi jo glumili glumači na odru, da bi izvabila še komu solzo — tako pa, resnična kakor je, ne seže nikomur v srce!... O dobro vem, kaj poreko! „V hipni blaznosti je zaklal ženo, otroka in še sebe!...“ V blaznosti! Morda! Mogoče, da sem blazen! (Razmišlja nekaj časa.) O — morda pa ni vse to nič res, morda pa je vse to le grozen sen... fantom bolešno vznemirjenih možganov!... (Hiti k postelji in se vrže čez ženo in otroka,

stresaje zdaj enega, zdaj drugega.) Maragreta, Margareta, oj vzdrami se! Izpregledaj! Daj mi še enkrat piti milobo tvojega očesa! Še enkrat mi pogladi mračno čelo z blede roko! Vzdrami se, vzdrami! Glej, vse je dobro! Službo imam! Več ne bomo lačni!... Čuj, Dušan, čuj, ti zenica mojega očesa! Vzbudi se! Kaj spiš, kaj spiš! Glej, Jezušček prihaja! Sladkorčkov ti prinaša in potic! (Se sklani po koncu.) Zaman! Ta dva se ne vzbudita več! Moja Margareta in moj Dušan spita, spita trdno, nevzdramno spanje! (Gre počasi zopet na prejšnje mesto k mizi. Po daljšem molku): Da, da, v hipni blaznosti... Najprej ženo, potem otroka, potem še sebe... Ali pa poreko: „Zaradi bede je to storil!“ Bivši uradnik ministrstva za socialno skrbstvo — zaradi bede, ha-ha-ha! Oj stoletje prosvetljenosti, oj stoletje humanosti! Ali bo čutil kdo to ironijo?... Čeprav! Meni ne hasne več! Storjeno je! O kako sem prosil! Ne milodarov, dela, poštenega zaslužka sem si želel! Zaman! Nikjer sočutja — ne tu na zemlji, ne tam gori! „Daj nam naš vsakdanji kruh“, tako smo dan na dan molili vsi trije, a nebesa so ostala gluha!... Tako se je zgodilo!... In zdaj je čas, da sam nastopim temno, neznano pot! (Vzame nož v roko in strmi dolgo vanj.) Kam vodi?... V nič?... In če ne... O mika me, da uzrem že tvoj obraz, Ti nedoumni, ti, ki ti ni začetka in ne konca, ti nad vse pravični, ki plačuješ dobro in kaznuješ hudo!... Ne bojim se tvoje sodbe! Če si res pravičen, me ne pogubiš! In če vprašaš me: „Zakaj?“, Te vprašam tudi jaz: zakaj? Dovolj je še poguma v meni,

da udarim ob zlati tvoj prestol!... Ako nisi mogel prizanesti meni, zakaj nisi prizanesel ženi-mučenici, zakaj ne nedolžnemu otroku?... Da, mika me, pogledati v veliko tajno! Padi zastor in pokaži, kaj se skriva za teboj! (Dvigne nož, kakor bi si ga hotel zasaditi v prsi, a ga hipoma spusti iz roke, da pade na tla.) Ne, s tem jeklom ne! Nedolžna kri se ga drži, jaz pa sem — morilec! Kako bi se glasila sodba? Dvojni umor: smrt na vešalih! Pa bodi zadoščeno zakonu! (Odpre miznico in potegne iz nje kratko vrv, ki jo smehljuje ogleduje.) Če je kaj slutil oni, ki te je pletel, čemu še boš? (Stopi proti vratom. Svetiljka pojemlje bolj in bolj. Iz dalje se čuje iz nova zvonjenje.) Zvoni. Polnoč! Krist stopa na zemljo!

V sosednem stanovanju petje. Samo par ubranih akordov, tako nekako, kakor če poskuša skupina pevcev, da bi zapela, pa iz neznanega vzroka hipoma utihne:

„Pa prav o polnoči
se Jezušček rodi...“

Milan: Kako gre to skoz dušo! (Prišedši do vrat, si pristavi pručico, ki se nahaja poleg ognjišča in stopi nanjo. V tistem hipu ugasne luč, da se nič več ne razločuje.) Tema! A tam na vzhodu se nebo žari! In angelci pojo! Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji! Mir... mir!...

Med padanjem zastora še vedno zvonjenje v daljavi, v sosednem stanovanju pa se razlega ponovno pesem:

„Pastirci vstanite,
pogledat hitite...“

Gustav Strniša:

Novo leto.

Starec betežen čez polje gre —, senca nejasna
v beli ravnini lahnó trepeta:
leto umira, iz mrtvega drevja
srež prši, veter slovo šepeta —

Luna prodira mračino, že polnoči bije:
kar iz pleníc mesečine detece se zasmeji;
bisernobeli plašček v poljani zasije,
dete z minutami raste —, že dalje hiti —

Zjutraj približa se selu: iz cerkve grede
kmetje pobožni desnice si stiskajo;
rádostnih lic za hip obstoje —
dečki se drsajo — mladi spomini mimo
privriskajo —

Ko v mesto dospe: gospóda se klanja, v pozdrav
láskave fraze s parfumom mamečim dehte;
kjer se dete prikaže, povsodi je konec težav,
z Novim se letom nove spet nade rode!

Ivan Albreht:

Pogled na dno.

„Zdravo, prijatelj“, se je nasmehnil suplent Kolar, ko je stopil v sobo prijatelja profesorja Antona Modreta, „lepo se je začelo! Zdaj se bodo prostovoljno poslavljali od življenja celo otroci!“

Bilo je par dni po pogrebu tretješolca Tineta Mirnika, ki se je bil obesil. Pokojnik je bil odličen dijak in je zato njegov samomor vse nekam presenetil in skoroda potrl.

Suplent Janez Kolar je bil še mlad. Življenje mu je bilo bolj igra nego boj, zato tudi ni nikjer niti iskal niti občutil tragike. Tudi nenadni Mirnikov samomor se mu je zdel samo naduta igralska poteza nerazsodnega mladčiča.

Profesor Modre je bil medtem čisto drugih misli. Čim je bil prijatelj omenil nesrečnega Mirnika, je profesor nejevoljno zamahnil z roko, ponudil prijatelju stol in cigareto, sam pa stopil k omari in vzel iz nje preprosto pismo in zvezek, kakršnega rabijo dijaki za šolske naloge. Vzel je pismo iz ovitka in ga pomolil suplentu:

„Beri —.“

Janez Kolar je radovedno razgrnil list in bral:

Velečenjeni gospod profesor!

Nikogar nimam, komur bi rekel besedo v slovo, razen Vas. Ali tudi Vam — kaj naj rečem!? Ako bi se zahvaljeval za nauke, bi bilo to samo poza —. Nič —. Sklenil sem, a vse pojasnilo je v zadnji nalogi. — Ko jo boste brali, me ne bo več. — Življenje je bes. — Če sem spoznal to s štirinajstimi leti, čemu naj čakam petdesetih, morda celo šestdesetih —!?

To pojasnilo sem Vam napisal samo zato, ker sem uverjen, da ste pošteni, pa ne bi ho-

tel, da me obsojate. — Kaj pa mislijo o meni „naše domače živali“, me ne briga nič.

Vaš nesrečni

Tine Mirnik.

„Kaj je menil s tem: „naše domače živali?“ smehljaše vpraša Kolar, ko prebere pismo.

„Mislim, da ti preide smeh“, pravi Kodre, „ko izveš, kako in kaj je s tem. Čuj torej! —

Pred nekaj dnevi sem dal svojim učencem v tretji nalogo „Naše domače živali“, da jih preizkusim v prostem opisovanju. Dejal sem jim, naj si vsak izbere za opis po par domačih živali, ki jih pač najbolj pozna. Opisovali so kure, mačke, pse, konje, govedo, kakor in kar je pač kdo vedel in znal. Saj veš, kakšne so navadno naloge takih dečkov. Ko pa začnem brati nalogo Tineta Mirnika, me je začela kuhati vročina. —“

„Kaj je pa napisal takega?“

Profesor Modre odpre zvezek in začne z resnim glasom:

Prasec.

Prasec, tudi prešič, prašič, mrjasec ali kar s skupnim nazivom „svinja“

imenovan, je domača žival, ki spada med sesalce in sicer med parkljarje. Ima štiri noge, a pokrit je s ščetinami. Rije po zemlji in blatu, vendar ga imamo radi, ker nam daje meso in mast. Živi pa v svinjskem hlevu.

Poleg tega poznamo še drugega prasca, ki tudi spada med sesalce in sicer: homo sapiens. Ima dve nogi in dve roki, žre brez pameti, pije do blaznosti, se klati z vlačugami in muči in pretepa mojo mater. Ta domača žival (ne vem, če ni prasec zanjo preimenitno ime) je — moj oče.

Justin:

Lesorezna študija (l. 1923).

P e s.

Pes je domača žival, ki čuva dom in laja. Zre meso, pa tudi druge jedi. Spi v pasji uti ali pa tudi sedi v sobi.

Kadar sedi v sobi, ima samo dve nogi in mu je ime gospod Pik. Tedaj je lastnik male branjarije, polizan in dišeč, in nosi sladkorčke in nogavice in srajčke moji sestri Veri. Sestra joka pred njim in kriči, da ga ne mara. Toda pes ima zveze s prascem, ki pride, pretepe Vero in kruli nad njo ter jo naposled zvečer vso onemoglo odvede v pesovo branjarijo. Od tam se vrne Vera šele zjutraj. Bleda je ko smrt in izmučena. Mene začne objemati in klicati v solzah nebo in zemljo na pomoč. Zgoraj opisani prasec ima potem za nekaj dni dovolj žganja, a pes nosi v hišo srajce in nogavice in sladkorčke, ki jih Vera pomeče v štedilnik. —

Takih domačih živali poznam več, a upam, da sta ta dva primera dovolj. Mene vsaj ne zanima nobeden več in bom gledal, da vsaj novih nikdar več ne spoznam. — — —

„No, kaj praviš sedaj?“ se z zamolklim glasom zapiči Modre v suplenta, ko prebere nalogo.

Janez Kolar strmi. Njegov obraz je blede. Mišičje pod očmi in okrog ust mu nervozno podrhteva.

„Tak, da je svet —?“

„Tudi tak“, iztisne Modre skozi zobe.

Potem prijatelja molčita. Ko pa se Kolar poslovi, je truden in star. Domov grede se ga loti mrzlica. Zaklene se v sobo, zagrne okna in se skrije v blazine.

„Joj, ljudje!“

D drugega ne more reči — — —

Gustav Strniša:

Božičnica.

Sonja je prižgala petrolejko, se ozrla po revni sobici in zaihtela: spomnila se je na pijanega očeta, ki ji tudi nocoj ni prizanesel in celo ta mirni Sveti večer ni prišel od svojega dela domov. Na žametnih dolgih trepalnicah so se ji zbirale solze in jele polzeti po bledem, lepem licu.

Deklica se je siloma premagala; obrisala si oči, prinesla iz mračnega kota nizko zeleno smrečico in jo postavila na staro črvivo mizo. Na vejice je pritrdila svečice in par blestečih sladkorčkov, a na drevesni vrh belega cukrenega golobčka, ki ji ga je dal njen Franjo.

Ljubila je svojega Franja, ki ga je poznala še iz otroških let, ko je še živela njena mati, prijateljica njegove matere. Ta prijazni, resni fant je vzbujal v duši Sonje, poleg čuvstva resnične ljubezni, tudi lepe spomine nežnih let brezskrbne mladosti.

Sonjin oče je bil zakotni krojač. Možakar je bil živina, trezen ni bil skoro nikoli; svojo ženo je vedno pretepal in jo mučil ter jo spravil sam v prezgodnji grob. Uboga Sonjina mati je bila vsa sestradena in izmозgana ter je revica vsled same jedińšćine umrla.

Zdaj je trpela s svojim očetom Sonja, dokler je bila dekle se ni hotela ločiti od

njega; kakor njena mati, je tudi ona vedno zastoj upala, da se stavec spreobrne. Mirno je prenašala njegovo surovo obnašanje; a kadar ji je bilo posebno hudo se je spomnila na svojega fanta, ki ji je obljubil, da pride kmalu ponjo ter uresniči svoje in njene sanje.

Sonja je jela prižigati svečice, ki so prijazno zamigljale v skromni sobici, da se je deklici zazdelo, da postajajo njene misli jasnejše in svetlejše prav kakor ti dróbní plamenčki. Vstopil je stric Tilen, majhen droben možiček, ki je zvečer večkrat pricapljal ves premražen: „O, sveta Pomagalka, kako je mraz! Kje imaš pa očeta, ali še nocoj ne zna priti pravočasno domov,“ je vprašal možiček kar v eni sapi?

„Ne stric, ni ga doma“, je cdvrnila komaj slišno deklica in se žalostno ozrla vanj.

Tilen je zmajal z glavo, se spustil na star stol, ki je zaškripal pod lahko pezo možička, kateri se je popraskal za ušesi in nejevoljen začel: „Vse svoje življenje se ta človek ne bo nažrl. E, hudo je, če je možki zverina, zelo hudo! Pa naj bi pil, kdo bi mu pač branil, če bi potem ne zdivjal! Kako hudo je bilo, ko je živela še tvoja mati! Takrat ko smo tebe kupovali, je prvič čisto podivjal, ženo bi bil naj-

raje zadavil. Oj, žena je revica, ubožica je: Dokler je živa, človek ne ve, kaj ima — na klinu visi krilo, pod krilom stoje čevlji, majhni ženski čevljički, a v postelji ga čaka telo —, žena je žrtev; saj sama največkrat nima ničesar od pohotnosti svojega moža, ki jo z grehom ponižuje in v življenju najraje trpinči! Da, da, mož ne ve, kaj ima, dokler je žena živa! Pa se zgodi, da žena umre, največkrat jo umori moževa hotljivost. In zopet: na klinu visi krilo, pod krilom stoje čevlji, a telesa ni v postelji, mrzla in hladna je kakor grob in v ta grob zagreba mož svoje prepozno kesanje, iz te rakve vstaja črv spomina, ki ga grize, da se valja marsikako noč brez spanja po postelji. Res, sirotica je žena! — Ko je postal moj brat, tvoj oče, vdovec, sem mislil, da ga bo ženina smrt genila, da se bo saj nekoliko spametoval, pa sem se motil, on pije kakor je pil in vem da bo žrl žganjarski strup vse svoje življenje.“

Sonja je poslušala in mirila starčka, da ni tako hudo, a Tilen se ni dal preslepiti in se je še dalje jezil nad bratom. Sredi pogovora se je začelo glasno preklinjevanje in ropot pri vratih. Naslednji trenutek so se odprla in na pragu se je pojavil oče. S krvavečimi očmi in ves zamazan je vstopil, buljil je predse in se zaničljivo smehljaj: „O, dobro se imamo nočoj, saj starega nepotrebneža ni doma,“ je pričel mežikajoč s svojimi drobnimi, sivimi očmi in je pristopil k mizi.

Sonja se je plašno umaknila. Zasijale so starcu v obraz svečice in kakor bi ga zbodle drobne igle nežne smrečice, je začel še bolj divje robantiti: „Kajne, to ti je spet poslal tisti smrkavec, tisto seme ušivo, sad čarovnice, ki je zavrgla mene, poštenega krojača in raje poročila tistega pritepenega branjevca? O, prokleta! Sovražim jo in tudi njega sovražim ka-

kor tudi tebe in ves svet. Vse, vse sovražim, še tebe starec jalovi,“ se je zadržal nad Tilnom, ki je sedel sključen pred njim in se mu samo mirno smehljaj. „Prokleta beračija,“ je nadaljeval. „Mislim sem, da bom slekel kdaj te svoje beraške cape, da bom zaživel drugje, pa je ostalo vse pri starem in zdaj sem tudi sam star. Zakaj si ostala pri meni vražica, ti, ki se nazivaš moja hči? Ne morem te trpeti, spomin si mi na ono dobroto, ki me je zapustila za vedno. Zapusti me tudi ti, zgini! O, kako sem

jo sovražil, že radi njene dobrote je nisem mogel in tudi tebe ne morem, ker mi je dobrota zoprna in se mi zdi hinavska. Zgini, zgini! Vse bom razbil in zažgal, naj se spremeni ta moja beračija v še hujše ubožstvo, samo, da zavlada drugačno življenje! Čemu, naj plavam na površju v večni nevarnosti, da vtonem? Da, da, vse požgem, naj švigne kvišku požar mesto teh drobnih svečk, požar, ki bo vse vpepelil, vse uničil z menoj vred, samo, da pozabim te vaše dobre obraze! Tudi tisti tvoj fantalin ima tako sladek obraz, ha, ha, kar raztrgal bi ga mu bil, kot papirnato krinko! — Hu-

doben sem, kajne hudoben. O, jaz hočem biti hudoben, a vi ste hudobni, pa mislite, da ste dobri. Vsi ste zlobni, vsi, vsi!“

Stari je vpil in hropel, na ustih so se mu nabirale pene, a rjoveti ni nehal. V divjem srdu je naposled pograbil hčerko za lase.

Priskočil je stric, ki je miril razjarjenca in mu hotel izpuliti hčer. Starec je pa divje tolkel po Sonji s pestjo in cepetal z nogami. Njeno vitko telo se je vilo bolečine, vsled prevelike telesne in duševne muke je glasno ihtela.

Stric je miril besnega brata.

Hipoma je pahnil divjak hčer od sebe, pograbil drevesce in ga krohotaje vrgel na

Justin:

Lesorezna študija (l. 1923).

tla ter ga poteptal. Pri tem je zadel petrolejko, ki se je skotalila po mizi predno jo je mogla ujeti preplašena Sonja, ki je priskočila. Oče je brcnil petrolejko, švignil je kvišku plamen, vnel se je petrolej in ogenj je objel starca, ki je teptal po tleh in divje mahal okoli sebe. Obliznil mu je plamen noge, da je zarjul bolečine. „Odejo, odejo“, je kriknil stric, dekleta je skočilo k postelji, a tisti hip

je pobesneli oče sunil v vrata in zbežal v noč.

*

Tam zunaj so pa sanjali ljudje. Milo in skrivnostno so vabili božični zvonovi. Snopi zvezd so se spajali in kipeli v žarečo rimsko cesto, ki je slična ogromni repatici sipala globoko na zemljo drobne iskre — spominčice rojstva Gospodovega.

M. H.:

Bogastvo ni sreča.

Na spodnjem koncu mesta stoji tik tovarne lepa enonadstropna vila mladega tovarnarja Laznika, ki že po zunanosti dokazuje, da žive stanovalci v bogastvu, izobilju in razkošju. Nasproti te gosposke vile pa stoji mala hišica, ki si jo je postavil s skromnimi prihranki in skrajnim varčevanjem uradnik Ogorelec.

V eni in isti noči, na sveti večer, se je zgodil v obeh hišah čudež, ki se vsak dan ponavlja. Pri obeh družinah se je rodilo dete. Obe deklici. Pri Laznikovih prvi otrok, ki so ga že veliko let težko pričakovali, pri Ogorelčevih pa četrta hčerka. Babica, ki je stregla obema porodnicama, je pripovedovala Ogorelčevi o sijaju, razkošju in neizmernem bogastvu Laznikovih, kakšna darila so poklonili prvorojenki, da so ji že preskrbeli dojiljo in posebno varuhinjo.

„Eh, kaj sijaj, in kaj bogastvo,“ je odgovorila srečna mati, „samo da mi ostane moja mala zdrava, za vse drugo bom že sama poskrbela, čeprav brez razkošja.“ — — —

* * *

Laznikova Majda in Ogorelčeva Tončka, obe lepi deklici, sta bili po zunanosti, vendar zelo različni. Bledi obrazek triletnje Majde je kazal razvajenost, trmoglavost in trde poteze so živo pričale o nepravilni vzgoji bogatih ljudi. Majda dosedaj še ni bila kaznovana in strogosti ni poznala. Vsi posli so ji morali streči; vsaka želja se ji je morala izpolniti. Če je otrok pokazal le preveč svojeglavosti in odpornosti, so se Laznikovi tolažili s tem, da bo to z leti vse prešlo in da bo ubogljivost prišla z vzgojo sama po sebi. Njena trmoglavost se je vsled tega večala od dne do dne. Če so hoteli doseči pri otroku ubogljivost, so ga morali obdarovati z raznovrstnimi igračami. Mesto s palico, so ji grozili samo z Božičkom, češ, da Božiček vse vidi in da ji ne bo ničesar prinesel. Tako je otrok rasel razvajan, svojeglav, navajen da se mu ugodí vsako, še tako nemogočo željo.

Otrok je bil truden od vseh dobrot in izmučen od takega razkošja. Starši so se trudili, da bi izvabili pri otroku vsaj malo dobre volje, zadovoljstva in ubogljivosti. Toda tudi zdravniki niso imeli leka za tako brezmejno razvajenost.

Vse drugače je bilo pri Ogorelčevih. Solnce je svetlo sijalo v skromne prostore, otroci so se v kotu

igrali s primitivnimi igračami, njihova mamica pa je veselo sedela pri šivalnem stroju. Če je mala Tončka zavekala svoj „be-be“, tedaj je zamahnila z roko proti zibelki in se nasmehnila: „No, to bi si otroka lepo vzgojila, če bi ga že tako majhnega razvadila. Kaj nam naš ljubi Bogec tudi takoj ustreže, kadar mi to želimo? — Najprvo malo dežja, potem pa sije solnce toplje in lepše! Tudi je dobro, če se naši Tončki pljučka pri kričanju razširijo; malo naj se utruji, da bo bolj lačna, ker ji bo potem mlekec bolj teknil.“ Tako je mirila starejše tri deklice, ki so silile k Tončki in prosile mamico, da naj ji da vendar malo jesti, če ne bo še umrla. Otrok v zibelki je opazil, da mu kričanje nič ne pomaga in je polagoma utihnil. Tako se je otrok vadi na potrpljenje.

Ko je Tončka delala prve korake, je morala premagati marsikatero težavo, ker za njo ni stala niti dojilja, niti mamica. Zato pa je bilo toliko večje veselje, če je imela uspeh. Novih igrač sploh ni poznala. Punčko je imela iz cunj. Najlepše igračice pa so bili metuljčki, broščki in cvetlice. Sestrice so ji po lastni fantaziji napravile vse mogoče stvari, ki jih je Tončka čuvala in negovala, kakor najdražje igračice. Če pa je Božiček prinesel „pravo“ punčko, ki je celo oči zapirala, jej, kakšno je bilo veselje. Otrokom so se širile oči od sreče in zadovoljstva, srčeca so burno utripala in s pobožnostjo so opazovali blesk luči na skromnem božičnem drevescu. Najlepše pa so bile jaslice. Ogorelčeva dva pa sta stala v ozadju in srečna poslušala otroško božično pesem.

* * *

Ko je bila Laznikova Majda stara 17 let, se ji je na obrazu poznala nervoznost in dolgočasje se je izražalo iz njenih potez. Pogled ji je bil mrzel in ponosen, kakor ga vidimo skoro pri vseh bogatih razvajenih deklkah.

Gorje takim nepravilno vzgojenim otrokom, ki niso nikdar okusili težko plat življenja, če jih doleti nesreča.

Vse drugačna pa je bila Tončka. Ljubkost, dobro srčnost, sreča in zadovoljnost ji je odsevala iz oči. Navzlic temu pa ji ni bilo videti, da bi se bala življenja, ker je že spoznala njegovo slabo stran in ji ni bilo težko premagati težave, ki jih stavi usoda na pot življenja.

B. P.:

Zimski šport.

Povsod tam, kjer je zapadel sneg, je zimsko rajanje v polnem razmahu. Vse kar čuti v sebi trohico nagnenja do športa je na snegu in ledu. Vse se vadi in uči; marsikdo ima smolo

znali, se ne samo praktično vežbajo, temveč si tudi nabavijo potrebno strokovno literaturo. Posebno sramežljivi novinci, ki se hočejo izogniti zasmehovanju gledalcev, se spravijo na

Smučarske tekme v St. Cergue-u (Švica).

Smučska tekma, ki jo je priredila Ženevska smučarska organizacija v St. Cergue-u. — Zgornja slika kaže otvoritev tekme po članu smučarskega društva „L'Echo du Vallon“ de Noser-u.

Spodnja slika pa kaže skok priznanega mojstra v skakanju G. Hermanna.

in se prekobacuje po snegu, gledalcem v škodoželjno veselje. Oni, ki imajo že dovolj treninga, gledajo zaničljivo na novince, ki ponižno posnemajo kretnje svojih učiteljev, ali pa se kar na svojo pest sami uče.

Izmed zimskih športov je sedaj najbolj v modi smučarski šport, ki ima veliko ukažljivih pripadnikov. Oni, ki bi ta šport takoj radi

skrita pobočja, kjer skušajo pridobiti saj prve temeljne kretnje. Tako sem nekoč skrit opazoval možakarja na smučeh, ki je stal na znatno strmem pobočju. V roki je držal Badjurovega „Smučarja“ in pazljivo prebiral v knjižici dana navodila. Že na prvi pogled se mu je videlo, da je začetnik. Bil je oblečen v popolnoma nov, po najnovejši modi napravljen

smučarski kroj, imel kapo poveznjeno čez ušesa, na očeh zelena očala, okrog vratu debel šal, nove norveške čevlje in seveda tudi nove smuči, ki pa so bile njemu španska vas.

Pri čitanju je skušal posnemati predpisane kretnje. Ko je tako kobacal, je najbrže v svojem prvem navdušenju pozabil, da stoji na strmini. Kar na enkrat ga smuči neprostovoljno

potrebna vztrajnost, hladnokrvnost in precejšnja porcija drznosti. Na smučeh preletimo lahko okrog 15 km na uro. Norveški rekorderji skačejo čez nalašč za to napravljene skakalnice 72 metrov na daleč. To so že uprav vrto glave višine. Takih skokov pri nas v Sloveniji ni mogoče izvajati, ker nimamo za to niti takih skakalnic in ne zadostnega treninga. Dosedanji

Moda in zimski šport.

Celo pri zimskem športu se vmešava moda. Na levi sliki vidimo praktičen suknen kroj, na desni strani pa obleko z pullowersjem in hlačami za smučarke.

podričajo navzdol. Krilil je z rokami ter balansirал na levo in desno pri tem pa — klical „pomagajte! pomagajte!“, dokler se ni zaril globoko v sneg. Prizor za bogove. No, hudega ni bilo, izgubil je le očala in en ploč je šel na dvoje. Kaj se hoče, podlago je pa le imel in čez mesec dni se je že on smejal drugim novincem, ko je sam z eleganco delal razne bravure. Bil pa je že brez šala, brez očal in druge nepotrebne navlake. Vsaka šola nekaj stane.

Seveda je za nedeljskega smučarja kaj kmalu dosti znanja. Vse druge šole in treninga je pa treba za onega športnika, ki dela visoko gori v Alpah drzne izlete, ali pa se vdeležuje raznih smučarskih tekem. Za to tekmovalje je

slovenski rekord v skakanju še ne znaša 20 m.

Najboljši smučarji so pač Norvežani in Švicarji, ki imajo največ prilike, da razvijejo svoje sposobnosti.

V svrhu tekmovalja pri prihodnji zimski olimpijadi, so slovenski smučarji najeli trenerja Norvežana ing. Thorleifa Tunolda Hanssena, ki je priznan strokovnjak tudi v gradnji smučarskih skakalnic.

Resne tekme se vsako leto vrše v Bohinju, v Planici, in zadnje čase že tudi na Pohorju. In to je prav. Zimski šport je gotovo vsakomur le priporočati, in kdor le utegne, naj gre na sneg in led, ker to je zdravju v korist.

ZA NAJE MALE

Murray Fisher:

Kako so iskali oštrigo.

Na strešico Nosljanekine kočice je curljal in pljuskal dež. Nad oblaki je grmel grom prek neba, iz katerega so švigali bliski.

Strežnica Klara, v mokrem nepremočljivem plašču, je tolkla na vrata kolibe. Gospa Nosljanek je zagodrnjala skozi nos in odložila pletenje. Nato je šla k durim in jih odprla.

„Zobje ti šklepečejo, Klara“, je rekla. „Necesa si se prestrašila?“

„Marta Nosljanova“, je odvrnila strežnica Klara, „pripetilo se mi je nekaj, kar se mi ni še nikoli dogodilo.“

Gospa Nosljanova je snela očala, jih obrisala v predpasnik in jih spet nataknila na nos. „Ho!“ je rekla. „Kaj neki, Klara?“

„Pričelo se je“, je dejala strežnica Klara, „tisti dan, ko sem odšla iskat malega gospoda Pepčeta na morsko obrežje. Vprav, ko sem pobrala neko lupino ali nekaj takega, je potegnil veter in me odnesel v vrtincu čez morje na gladko skalo med roj požrešnih rib. Tamkaj je bil gospodek, pograbila sem ga in nekak veter naju je prinesel nazaj.“

„Ho!“ je rekla gospa Nosljanova. „Ho! Si li dobila košček raka danes mesto čaja?“ Čudovito — raki — povzročijo, da si ljudje umišljajo to in ono.“

„Preteklo noč“, je nadaljevala Klara, „sem menda videla prešička, ki se je skrival v cvetlični gredi, in sem šla, da bi ga prepodila.“

„Ho!“ je rekla gospa Nosljanova. „Prešički ne škodujejo nikomur!“

„Prešički!“ je zavpila Klara zasmehljivo. „Bili so prešički, kakršnih še nisem videla doslej!“

Gospa Nosljanova je zasmrčala glasneje nego prej.

„Prešički so prešički in nič drugega, na vsem svetu“, je dejala.

„Ta prešiček“, je rekla Klara, „je bil prešiček le do sredine, tam se je pa zalomil v rep, kakršnega ima morska deklica.“

Gospa Nosljanova je blisnila z očmi.

„Če veš povsem zanesljivo, da nisi imela danes raka mesto čaja“, je rekla, „bi bila mogoče lahko bolje zaprla tista vrata, dušica. Nčem ribam sorodnih prešičkov tukaj. Kaj si storila potem?“

„Bežim v hišo“, je nadaljevala Klara, „kar skoči drugi morski prešiček izza samokolnice za menoj in potem vidim, da jih mrgoli vse vprek po vrtu! Švigali so mimo mene in gomazeli kakor roj trsek! In vsi za menoj!“

„Ho!“ je rekla gospa Nosljanova, ki so se ji svetile oči kakor še nikoli. „Zapri kar najbolj trdno okna, Klara. Zadelaj dimnik, dušica.“

Strežnica Klara je drgetala po telesu in odšla k oknu, da bi ga zaprla. Nato je glasno zacvilila in pokazala s prstom v nasprotno stran.

„Poglejte, gospa Nosljanova!“ je vkliknila. „Prišli so za menoj! Rešite me, gospa Nosljanova, rešite me!“

Gospa Nosljanova je pogledala plaho proti oknu. Nato je poskočila in se stresla.

Nevihata je prenehala in solnce se je plaho prikazalo na nebu. Toda to ni bilo vzrok, da je tako nenadoma skočila pokoncu. Vrtič okoli kolibe je bil poln nenavadnih prešičkov, kakršnih še ni videla nikoli! Zadnji del njihovih teles je imel na koncu velik ribji rep, kakor ga ima morska deklica.

Strežnica Klara je cvilila in potegnila noge pod zofo.

Tedaj je prišel masten morski prešiček s krono na glavi in z zlatim žezlom, ki ga je imel za potno palico. Vzkliknil je in rekel:

„Jaz sem Top, kralj morskih prešičkov in vas pozivam, da mi izročite deklico Klaro, ki je ukradla mojo čarobno oštrigo. Vržem jo v ječo. Ako mi je ne izročite, zapovem vojski, da napade kolibo! Tedaj ugrabim deklico s silo, zgrabim tudi vas, vas vkujem v verige in vas zaprem globoko v zapore pod gladko pečino!“

Ko je videla gospa Nosljanova, da se vsi morski prešički pripravljajo, da napadejo kolibo, se je zelo prestrašila. Ker so ji zapori povzročili vedno revmatizem v nogah, je sklenila izročiti strežnico Klaro morskim prešičkom, da jo po volji vklenejo. Tako si je obrisala svoja očala v predpasnik, odprla široma vrata in rekla:

„Vzemite deklico Klaro, morski prešički! Ali ne pogazite mojih modrordečih pelargonij!“

Nato je dvignila osebna straža Topa, kralja morskih prešičkov, strežnico Klaro z zofe in jo odvedla k morju, jo vkovala v verige in jo zaprla v ječo na dnu velike gladke pečine. Teda preiskavši Klaro vso in povsod niso mogli najti nikakega sledu za čarobno ostrigo.

Tedaj po veliki nevihti si je domislil Pepče, da bi bilo lepo napraviti izprehod, vzdolž pečin in pogledati, kaj so vse naplavili na suho veliki valovi.

Prva stvar, ki jo je zagledal, je bila Čarna, morska kača, omotana okoli velike skale z zaprtimi očmi in odprtim žrelom!

In morska kača je pričela govoriti s sto-kajočim glasom:

„Vode! Vode! Slabo mi je!“

Tedaj se je ozrl Pepče zelo boječe naokoli, da bi dobil malo vode in poškropil z njo Čarno in ji vrnil življenje, kakor je prav. Toda nobene luže ni bilo blizu. Bil je čas oseke, morje se je bilo odmaknilo in božalo mokri pesek z valčki, kakor da ne bi pljusalo in bučalo nikoli na tem pesku, kjer je vpravkar besnelo.

„Vode! Vode!“ je vpila dalje Čarna s slabotnim glasom. „Slabo mi je!“

Pepče je gledal okrog sebe in sklenil, da dobi malo vode v kolibi gospe Nosljanove. Pogladil je prav prijazno Čarno po glavi in odšel h kolibi. V trenutku, ko je došel do nje, je prišel stražnik Herbert, sin gospe Nosljanove, noseč seboj kosilo in oblečen v belo obleko.

Tedaj pozdravi Pepče zelo dostojno z roko in vpraša stražnika Herberta, če ima vrč vode, da mu jo posodi.

Stražnik se je zasmel in rekel, da bi ga veselilo, če bi imel vode, ali da je nima. Tedaj se je zgodilo nekaj zelo čudnega. Naenkrat se je prikazal na Herbertovi podviti roki majhen vrč vode! Pepče je zazijal, ker je bil popolnoma

prepričan, da trenutek pred tem vrča ni bilo tam. Stražnik Herbert je pogledal v zadregi.

„Nisem vedel, da je tukaj,“ je rekel. „Gotovo ga je pripela mama za moje kosilo. V tem trenutku je malce razburjena, ker je imela pujske v svojih pelargonijah!“

„Resnično žalosten sem, ko slišim, da so pujski v pelargonijah vaše mamice,“ je rekel Pepče vljudno. „Smem li vzeti vodo? Slučajno se je ovila na tisto pečino morska kača, ki pravi, da ji je slabo.“

„Morska kača!“ je rekel Herbert in odprl široma oči. „Morska kača! Daj, da jo pogledam. Bilo bi mi drago, če bi bil prinesel svoj fotografski aparat!“

„Saj ga imate“, je rekel Pepče, pokazavši s prstom na majhen aparat, ki je visel na stražnikovem debelem modrem ramenu.

Stražnik Herbert se je popraskal po glavi.

„Čudno,“ je rekel, „zelo čudno. Mislil sem, da sem ga posodil Aleksu Buriču, da fotografira svoje krave.“

„Gotovo ste se zmotili,“ je rekel Pepče. „Tu je Čarna!“

Velika morska kača je še zevala in sopihala, češ, da ji je slabo, toda, ko sta zlila nanjo vrč vode, je prišla naglo k sebi.

„Ta gospod je bil tako dober, da je prinesel vode,“ je pojasnjeval Pepče.

Čarna, morska kača, se je vljudno priklonila.

„Kakšna nevihta, gospod!“ je rekla. „Bila sem tedaj slučajno na morskem dnu, išoč čarobne ostrige. Vrglo me je na vrh kakor probkov zamašek. Ali ste iskali kedaj čarobne ostrige na morskem dnu med nevihto, gospod? To je zelo naporno!“

Stražnik Herbert je odkimal.

„Ne morem reči, da sem kedaj videl morsko dno,“ je priznal; „ali zelo bi me veselilo, če bi ga mogel videti.“

„Kar se tiče vščipa jastoga (velikega raka),“ je pričel Pepče, „in speklina morskega klobuka —“. Tedaj je nehal govoriti in odprl usta. Naenkrat jima je izginil tik pred očmi stražnik Herbert!

„Resnično,“ je rekla Čarna, morska kača, mencajoč si oči, „to je zelo mučno. Nikoli nisem vedela, da bi mogel stražnik izginiti tako hitro, kakor je storil pravkar! Zopet mi je slabo. Zlij name malo vode.“

Pepče je nehal strmeti brez misli na prostor, kjer bi moral biti stražnik in je izpraznil ostanek vode na glavo svoje prijateljice. Ko se je zasukal, je bil stražnik Herbert zopet pred njim, zelo boječe gledajoč, v neurejeni obleki, držeč v eni roki zvijajočo se, gladko ribo, a v drugi dobrorejenega raka.

„Morali bi pač dobro vedeti, da ne gre izginiti tako naglo“, je rekel Pepče osorno. „To je strašno. Ali ste bili pri prodajalcu rib?“

Stražnik Herbert je zasukal oči.

„Bil sem na morskem dnu“, je zinil. „Nabijte me, da bom črn, ako nisem bil! Dali so mi to-le ribo za spomin!“

„Ne hodite nikakor še enkrat tja“, je rekla Čarna. „To me spravi iz ravnotežja. Ali niste zapazili mimogrede morskih prešičkov to popoldne?“

„Morskih prešičkov!“ je zakričal stražnik, pritisnivši svojo spominsko ribo na čelo, prizadevajoč si obupno, da bi ostal hladnokrvn.

„Morske prešičke!“ je rekel Pepče. „Tukaj!“

„Tisoč morskih pujskov“, je rekla morska kača, „je šlo po obrežju po štirje in štirje in stara gospa jih je vodila. Ugrabili so vašo strežnico in jo odvedli v zapore.“

Stražnik Herbert je besno zasopihal.

„Klaro!“ je vzkliknil. „Lepo Klaro v zapore morskih prešičkov! Hočem, da pride Klara semkaj čila in zdrava in z njo vred tista zlobna oseba, ki jo je ugrabila! Tu pred mojimi nogami naj leže vsi vklenjeni v verige. Naučim jih, kaj se pravi ugrabiti človeka — jaz jih —“

Zopet se je zgodilo nekaj silno čudnega.

Tik za stražnikom Herbertom je sedela strežnica Klara in tik pred stražnikom Herbertom je ležal vklenjen v verige in vrvi, Top, kralj morskih prešičkov!

Stražnik Herbert je obupno odprl usta in izpustil svoj zavojček s kosilom in spominsko ribo predse na pesek.

„Najprej morske kače“, je vpil, „potem šestsekundni izlet po morskem dnu in zdaj pujski, ki leže vsi tukaj vklenjeni v verige in vijejo z repi kakor ribe! Jaz oslepim — to je — jaz pridem ob pamet čisto gotovo!“

„To je Top, kralj morskih prešičkov“, je rekla Čarna. „Mislim, da je najbolje, da se odstranim.“

In zlezla je prav hitro proti morju.

Ali Top, morski pujsek, je zapazil, da se je nekaj prikazalo iz Herbertovega zavojčka, ko je padel na pesek in splazil se je tik do ti-stega predmeta.

Vprav v tistem trenutku, ko je šel stražnik Herbert, da ga prime v imenu mestnega sveta, ker je odvedel brez dovoljnega vzroka ali prijave osebo strežnice Klare, se je posrečilo kralju morskih prešičkov, da je zagrabil predmet, ki se je pravkar prikazal iz zavojčka. In predmet, ki ga je tako krepko zgrabil, je bila ostriga, ki jo je našla gospa Nosljanova pod zofo, ko so bili morski prešički odvedli Klaro, in jo je priložila Herbertu za kosilo. In slučaj je hotel, da je bila čarobna ostriga, ki se je bila izgubila!

Še trenutek in Top, morski pujsek, se je veselil zdrav in čil na prejšnji veliki, gladki pečini.

Ko je stražnik Herbert videl, da jo je morski prešiček, Top, popihal, se je tako prestrašil, da je zakričal na vsa usta in tekel in tekel, dokler ni prišel do kočice gospe Nosljanove, svoje matere.

Ko je potem povedel Pepče strežnico Klaro domov, je spotoma premišljeval, kakó je bilo vse lepo in genljivo.

‘ Iz avg. št. 1. 1926 „Little Folks“ preložil Griša.

Vsem našim cenjenim naročnicam in naročnikom in vsem čitateljicam in čitateljem iskreno želimo veliko božičnih daril in ono srečo v novem letu, ki si jo sami želee. Naš upravnik ima pa samo eno željo, da vsak takoj nakaže naročnino za l. 1928 v znesku 30.— Din in prosi, da nam vsak preskrbi izmed prijateljev in znancev vsaj enega novega naročnika.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA.

POZOR!

Radi vpeljave **NOVO OTVORJENE DETAJLNE TRGOVINE** prodam po reklamni ceni:

200 oblek iz volnen. češ. blaga po **Din 450.—**

100 suknjičev kratkih, vat ranih po „ **380.—**

150 raglanov dolgih po **Din 600.—** do **800.—**

Najcenejši in najboljši nakup za božično darilo! Lastni izdelki! — Ne zamudite te ugodne prilike, dokler traja zaloga!

Konfekcijska industrija

JOSIP IVANČIČ, Ljubljana

DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 7

FILM.

„Ob zori“ je naslov najboljšega filma te sezone. Nemški naslov se glasi „Der Sonnenaufgang“. To je film, ki sicer nima one bombastične režije kakor n. pr. „Quo vadis“ ali „Ben Hur“, ki pa po svojih režiskih finesah daleko presega „Fausta“ ali „Varieté“ in sploh vse dosedanje filme. Film „Ob zori“ prav za prav ni več film, kakor smo jih vajeni gledati, ampak je življenje samo. Vsebina filma je posneta po Sudermannovem romanu „Die Reise nach Tilsit“. Ob reki živi ribiška rodbina, mož in žena, ki imata eno dete. V bližino pride na letovišče mestna malovredna žena, ki se seznani z ribičem ter ga skuša pregovoriti naj vtopi svojo ženo ter naj se potem preseli v mesto k njej. Tako pričenja povest, ki se razvije v dvakratno peripetijo. Velika zasluga režiserju gre za to, da je notranji čustveni razvoj drame, ki je deloma jako pretresljiva, spravil z umetniškim zanosom tako plastično na platno, kakor nismo še videli pri nobenem drugem filmu. Film, ki je brez napisov, nas vodi s sigurno roko skozi labirinte čustvenega življenja glavnih igralcev. Veselje, žalost, ljubezen, strast, neizmerna udanost, zahrbtnost in slični kontrasti so tako precizno režirani, da nas z vso silo vlečejo seboj iz ekstrema v ekstrem. Ne

Režiser F. W. Murnau in George O. Brien, ki počivata ob pavzi med snimanjem filma »Ob zori«.

Glavni vlogi igrata George O. Brien in Janet Gaynor.

moremo se ubraniti veselja, ako se mala Maynor, glavna igralka, smeje in ne moremo se ubraniti solz, ko jo vidimo v neizmerni žalosti. Od začetka do konca nas film tako očara, da mu moramo slediti. Iz filmsko umetniškega stališča je gotovo film „Ob zori“ najboljšo delo, kar smo jih kedaj videli na platnu.

Vračajo se iz Amerike nemški filmski umetniki. Pred tremi, štirimi leti je romal nemški filmski svet čez veliko lužo — za dolarji. Njih uspeh je bil le polovičen. Dolarjev so si sicer nagromadili, a njih slava je ve-

činoma splahnela. Letos so se začeli vračati. Ravno kar je zapustil Ameriko eden med najboljšimi režiserji Erih Pommer, ki bo tekom leta 1928 izdelal za Ufo 4 filme. V Ameriki je bil Pommer angažiran pri United Artists še za dve leti, a je predčasno prekinil pogodbo, ker mu ne prija ameriški milje.

Modra vrstica. Udruženje filmskih umetnikov v Ameriki (Film Artists Guild) podeli vsako leto režiserju najboljšega filma kot priznanje za njegovo filmsko umetniško prvenstvo modro vrstico. Letos je dobil to priznanje režiser Murnau radi svojega filma „Ob zori“ (Sunrise).

Probujačo se sfiga je naslov najnovejšega naravoslovnega velefilma. Od začetka marca 1926 do aprila 1927 je naravoslovec in režiser Colin Ross potoval po Afriki od najjužnejše točke do Kaira. Diamantna polja, zlati

rudniki, prostrani pašniki slonov in zeber, skričališča levov, tigrov in drugih zveri so v tem filmu krasno posneti. Nadalje nas Colin Ross seznani z divjimi narodi srednje Afrike, z zamorci, ki ravnaajo s svojimi ženami kot s sužnji in konečno s tajnostmi afriških džungel.

„Dolores del Rio“ je momentano najslavnejši filmski star v Ameriki. Njeno umetniško remek delo je „Vstajenje“ po znanem romanu Tolstega. Drugo njeno delo je „Ko te ljubim, čuvaj se“, v katerem razvije svoj temperament do skrajnosti. Nobena druga filmska igralka ne bi mogla v tako živih in plastičnih slikah naslikati elementarno silo ljubezni vročerkve ciganke. Dolores del Rio je Mehikanka; v njenih žilah se pretaka mešanica španske in indijske krvi. Ravno kar dokončuje Dolores del Rio svoj četrti monumentalni film, to je „Ljubi samo eno ženo!“

Za dom!

Za šivilje, krojače, čevljarje itd.
najbolj priporočljiv je

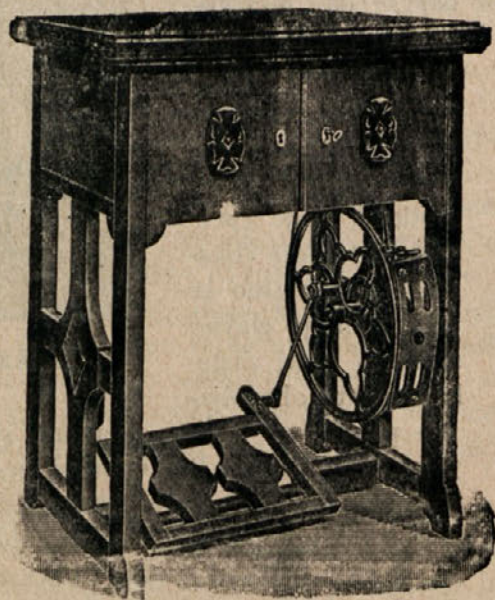
le STOEWER

šivalni stroj, ki je najcenejši!

Ne zamudite ugodne prilike in oglejte si to
izrednost pri

LUD. BARAGA

Ljubljana, Šelenburgova ulica 6./I.

Ure, zlatnina in optične predmete
kupujete najceneje in obenem
solidno pri stari trdki

I. SOMNITZ

Ljubljana, Sv. Petra cesta 16.

Račno delo

Prof. Saša Šantel:

Slikanje na tkanine z risali in čopiči.

Iz dosedaj objavljenih člankov razvidimo, da se slikanje na tkanine razlikuje v splošnem od običajnega slikanja. Vzrok tiči v svojstvu tkanin, da sprejemajo barvne pigmente drugače, kakor običajne barvne podlage (papir, pergament, preparirano slikarsko platno, prepariran les, kovinske plošče). Spoznali smo, da

se moramo pri slikanju na tkaninah boriti predvsem proti raztekanju tekočih barv, da moramo skušati ohraniti značaj tkanin in slednjič paziti na trajnost barv, ki ne smejo trpeti pod vplivom svetlobe, vode (pranja) in toplote (likanja). Kakor smo se prepričali, je glavno sredstvo proti raztekanju barv obrobjanje ploskev z voskom (batično slikanje), ali z reliefno barvo. Pri uporabi gostejših barv smo se naučili dosegati ostre omejitve barvnih ploskev s pomočjo patron ali šablon, ki nam omogočajo nanašanje oljnih barv na blago, ne da bi se delali nevšečni oljni robovi okoli njih.

Vsi ti načini slikanja se, kakor smo videli, bistveno razlikujejo od navadnega slikanja ter so zato primerni vzgojiti že pri začetniku čut za glavna svojstva tkanin. Zato smo uvrstili članek o slikanju s čopičem in z risali na zadnje mesto, čeprav so ti načini slikanja v tehničnem oziru enostavnejši.

Na raznih vrstah tkanin (izključene so vse vrste kosmatega blaga), je mogoče slikati z akvarelnimi, oljnimi in tempera-barvami na običajni način s čopičem, a to seve le z gotovimi omejitvami. Če bi ne bilo takih ome-

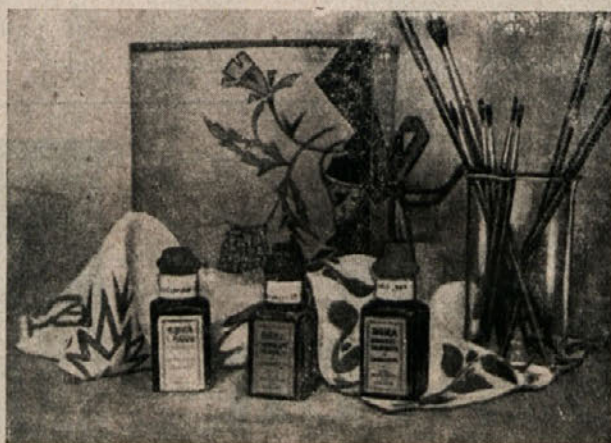
jitev, bi n. pr. za slikarja ne bilo prikladnejše podlage za slikanje z akvarelnimi barvami, kakor je bela svila. Pomislimo samo na učinek prosojnih akvarelnih barv, skozi katere bi se svetlikal sijaj svilnatega odseva!

Marsikdo se je že lotil takega poskusa z namenom vstvariti nekaj posebno lepega. Ali takoj po prvih potezah je razočaran odložil svoj čopič v bridkem spoznanju, da ne gre in ne gre! Barva se je namreč takoj začela raztekati po vlaknih svile ter je pokvarila vse oblike. „Morda pojde z oljnimi barvami?“ si je mislil. A glej, že prvi poskus ga je prepričal o tem, da je raztekanje olja še grše od raztekanja

vodne barve. Tudi uporaba barvnih tuš je izključena, kajti tuše se raztekajo še raje nego vodne barve. Nekoliko bolje izpade pač poskus s tempera-barvami, a zadovoljiti nas vendar ne more radi njihovega motnega in topenga učinka, ki se tako slabo ujema z značajem svile.

Kolikor toliko nas more kvečjemu zadovoljiti slikanje s krijočimi barvami, če pokrijemo z njimi vso ploskev svile, ker preprečimo s tem nevšečno razliko med motnimi barvami in sijajem svile. Ali — se moramo vprašati — kakšen pomen ima v takih slučajih še svilnata podlaga? In končno sodi ta način že v področje slikanja sploh ter nas zato na tem mestu ne zanima.

Da preprečimo opisane nedostatke, moramo blago — predvsem svilo — primerno

„Deka“ — barve za slikanje na svilo.

preparirati na onih mestih, ki jih hočemo poslikati, t. j. napojiti ga moramo s tvarino, ki napolni vse praznine med vlakenci svile, s čimer uničimo njih delovanje v smislu kapilarnih cevi. Najnavadnejša sredstva za tako prepariranje svile so: napojitev onega dela svile, ki ga hočemo pobarvati, z beljakovino, arabsko gumo ali z raztopljeno želatino. Pri tem ostane svila lepo bela, ohrani kolikor toliko svoj svilnati značaj ter nudi dobro podlago za krijoče in lazurne (prosojne) barve. Škoda le, da izgubi pri tem svojo mehkobo; zato vporabljam ta način prepariranja najuspešnejše v primerih, kjer ostane svila napeta (tase pod steklom, šatulje, zaslonila, senčniki itd.).

Da omogočijo direktno slikanje na svilnati podlagi brez predhodnega prepariranja svile, so dale nekatere tovarne v promet posebne barve za slikanje na svilo. Iznajdba teh barv pomeni pravcati preobrat v izdelovanju barvastih vzorcev na tkaninah. Z njimi moremo namreč svobodno prenašati ornamentalne osnutke na blago. Te barve so žive, pestre, se ne raztekajo, očuvajo prav dobro značaj svile ter so končno svetlobno vzdržne in pralne. Dobe se lazurne in krijoče (pigmentne) barve francoskega in nemškega izvora. Pri teh barvah je med drugim važno, da odstranimo pred slikanjem iz tkanine takozvano apreturo, v kolikor je ta bila v tovarni dosežena s škrobom, kar se zgodi z izpranjem blaga v mrzli vodi. Da se te barve ne razlivajo, je doseženo na ta način, da se je tekočim barvilom primešala gostejša snov. Posledica je seveda, da tudi lazurne barve te vrste nekoliko strde svilo. Vendar se ta strditev odstrani s prvim pranjem blaga. Priporočamo na tem mestu takozvane „Deka“-barve iz Monakovega.)

Druge barve, ki se morajo uporabljati brez predhodnega prepariranja („grundiranja“) blaga so takozvane gobelinske barve. Njih uporaba na gobelinskem blagu omogoča izdelovanje slik, ki kaj dobro posnemajo prave gobeline (tkane slike). Te barve so že zelo dolgo v prometu.

Omeniti hočemo končno, da moremo uporabljati oljne barve za dekorativne načrte na svili in drugih tkaninah z uspehom tam, kjer smo z reliefnimi barvami narisali že kon-

ture ploskev, s čimer smo preprečili izstopanje oljnih robov. Medtem ko slikamo na blago pri gori omenjenem slikanju z navadnimi akvarelnimi čopiči, posebno s čopiči iz kuninih dlak, moramo tu slikati s ploščatimi čopiči za oljne barve. Te moramo pa voditi prav previdno, da se z barvo ne dotaknemo pozlačenih obrisov, ker drugače uničimo z oljem brončni blesk, ki se z brisanjem ne da obnoviti.

Druga zelo praktična novost so barvna risala na način pastelnih risal, ki so prišla v zadnjih letih v promet. S temi risali rišemo kakor z navadnimi kredami ali pasteli predvsem na beli podlagi. Ko je risba, ki mora biti popolnoma ploskovno izvedena, gotova, položimo blago med dva pivnika ali svileni papirja (še bolje je, če položimo pod blago pivnik, na blago pa svileni papir, ki ga večkrat obnovimo). Sedaj polikamo tkanino z dobro segretim likalnikom, ter likamo tako dolgo, da se ne pokažejo na svilnatem papirju več mastni (voščeni) madeži. S tem se je barva docela združila s tkanino in dobili smo izdelek, ki je trajen ter se da z vodo in milom brez škode prati. Za to tehniko pridejo v prvi vrsti v poštev sledeče vrste tkanin: Crêpe de chine, satin, svilen platno ali naravna svila, muselin in svileni pajčolani. Ne smemo pa pozabiti, da so tako nastale slike risane, da imajo torej drugačen značaj, nego s čopičem naslikana dela. Primerni so za to predvsem za osnutke, ki ne zahtevajo velike preciznosti ter smejo obdržati značaj skice. Med izdelki te vrste priporočamo francoska risala („Vet y“) in nemška („Deka“).

S tem smo izčrpali v glavnem vse načine, s katerimi moremo izdelovati doma brez posebnih dragocenih naprav ornamente in dekorativne slike vseh vrst na razne tkanine. S pridnostjo in vztrajnostjo moremo doseči z opisanimi tehnikami prav lepe uspehe, predpostavljeno, da nam ne manjka prirojene zmožnosti in priučene spretnosti za risanje sploh.

Kdor pa razpolaga z večjimi zneski, si more nabaviti za izdelovanje ornamentov ali slik na raznih vrstah tkanin, posebno pa na svili še drugačne pripomočke, ki dopuščajo pri delu večji razmah in ki omogočajo izdelovanje

*) V Ljubljani se dobe pri „Novi založbi“.

*) Naročajo se v papirnici Gouillet 24, B. S. M. Paris.

**) Dobe se v „Novi založbi“ v Ljubljani.

takih del v večjem številu. Tu bodi omenjen predvsem takozvani aerograf, priprava s katero moremo tekočo barvo poškropiti v najfinejših, za oko nevidnih kapljicah na blago s pomočjo komprimiranega zraku. S to pripravo moremo pobarvati del svile v poljubni intenziteti z mehкими prehodi iz svetlega tona proti temnemu. S podlaganjem šablon moremo prenašati v najkrajšem času najlepše ornamente na svilo. Ta način izdelovanja spada pa že v poklicno umetno obrt ali pa celo v industrijo. Goji se danes v vseh večjih mestih v veliki meri. V Ljubljani proizvaja taka dela tvrdka „Papirol“ v Wolfovi ulici.

Tovarniško izdelovanje ornametov na blago prepustimo največjim podjetjem. Kdor je pa pazljivo sledil pričujočim izvajanjem, bo tudi pri morebitnem posetu kake tovarne, v kateri se izdelujejo okraski na tkaninah, opazoval taka dela z večjim razumevanjem in

zanimanjem. Seve igra v takih podjetjih glavno ulogo tiskanje na blago. „To pa ni za me!“ mi bo ugovarjala ljubka čitateljica.

Počasi! Tudi tiskanje je mogoče. Ali urednik „Domačega prijatelja“ mi je odmeril premalo prostora, da bi Vam še to povedal. Tudi spada to delo bolj v področje grafične umetnosti. Zato naj izdam samo to tajnost, da se dajo lesorezne, linolejske, posebno pa bakrotiskarske plošče prekrasno odtisniti tudi na svilo. Morda bo prilika nanesti, da povem o tem v prihodnjem letu še kaj več. Za letos pa bodi s tem dovolj.

Popravek.

V 10. številki „Domačega prijatelja“ je v članku „Plastično slikanje na blago“ pomotoma izostal tekst pod priobčenimi ilustracijami. Tekst se ima glasiti takole: Osnutki za reliefno slikanje iz šole prof. M. Šubica na Tehniški srednji šoli v Ljubljani.

Vsemu našemu ženstvu v informacijo.

„Dečva“ velika moda prihodnjega poletja.

Preko vseh zaprek se sedaj za bodoče poletje upeljava „Dečvo“. Realizacija te lepe pomembne misli je zasigurana. Zahvala za to gre številnim najodličnejšim osebnostim. Njih požrtvovalnosti in globokemu razumevanju o potrebi enotnega, lepega, cenenega in praktičnega ženskega narodnega poletnega oblačila, ki je kreirano iz častitljive naše narodne noše s pomočjo slavite Pariške velike mode stilskih oblek, gre zahvala za oživotvorenje naše „Dečve“.

Prepričani smo, da bo naše ženstvo z veseljem pozdravilo in sprejelo „Dečvo“, dalo s tem našim pokrajinam narodno značilno lice, „Jugoslovenski Matici“ in „Dečjemu domu“ pa mal gmotni prispevek.

Vse žene, matere, dekleta, vse ženske organizacije bo pozvala k polnemu odzivu

Akcija za propagando „Dečve“.

POPPAEA izdelki so vsakomur dostopni!

50 gr Eau de Cologne 15 D
100 " " " 28 D
55 " Eau dentifrice
ustna voda 18 D

katero preizkušeno in
priznано od raznih
znanstvenikov
priporoča

Société Anonyme
Poppaea.

Paris — Ljubljana — Leipzig

Knjigarna in trgovina s pisarniškimi potrebščinami

NOVA ZALOŽBA

R. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, na Kongresnem trgu šte. 19

podružnica **I. GIONTINI** Mestni trg 11.

Zaloga vseh slovenskih knjig. Knjige tujih slovstev preskrbi v najkrajšem času. Vse šolske knjige. Zvezke. Vse vrste papirja: pisarniškega, risarskega i. dr. Risalno orodje v največji izbiri. Barve za na svilo in na blago. Vse druge pisarniške potrebščine.

Arh. Ivan Zupan:

Onim, ki hočejo ali morajo graditi lastni krov . . .

Radi aktualnosti vprašanja gradnje stanovanj, bomo prinašali članke, ki nam jih bo prispeval naš sotrudnik gospod arh. Ivan Zupan, ki je priznan gradbeni veščak in tehnični svetovalec.

(Opomba uredništva.)

Po popolni ukinitvi stanovanjskega zakona, bo gotovo še marsikdo primoran, da si zgradi lastni dom. In zakaj? Vseh vzrokov tu znova naštevati bi bilo odveč. Dovolj so nam znani iz dnevnega časopisja, dovolj se je o tem že polemiziralo v naši in v tuji javnosti.

Trdi se tudi, da bo pri nas številčna potreba stanovanj — z ozirom na sedanjo živahno gradbeno gibanje — skoro izenačena. Morda. A pozabiti ne smemo, da bo pri prosti oddaji stanovanj igrala zopet veliko vlogo osebna simpatija, če dvig najemnin na tem mestu sploh ne upoštevamo. Brali bomo zopet oglase, da se išče najemnika, toda brez otrok itd.

In tako se bo v nebroj slučajih razgalila znova stanovanjska mizerija in znova bo mnogim treba resno misliti na skupno ali lastno samopomoč.

Zdi se mi toraj umestno, da onim, ki se tega križevega pota zavedajo, ki se bodo morali odločiti do gradnje lastnega doma, napišem nekaj informativnih smernic, da se more vsak že v naprej obvarovati napak in pogrškov, da si zamore sestaviti modernim potrebam odgovarjajoč stavbni program ter si zasigurati

uspeh iz strokovnega, pravnega in finančnega stališča.

Znani, pred kratkim smrtno ponesrečeni inozemski arh. H. M., je v tem zmislu napisal več znanstvenih razprav. Pa te knjige so sedaj drage in toraj širšim krogom le težko dostopne. In zato hočem v nadaljnjem vpoštovati njegove dragocene izkušnje ter jih prilagoditi našim razmeram.

Težko je seveda v teh vrsticah ustreči zahtevam vsakega posameznika, ker vsak človek, vsaka družina ima svojo lastno individualnost tudi v tej panogi. V glavnem pa pri novih gradnjah igra vlogo cena. Po stroških in razpoložljivem kapitalu se v povojni dobi navadno ravna zasnove malih zasilnih hišic in prav tako boljših mestnih vil. Le malo je onih, ki si opremijo svoje domove razkošneje. Zato se hočem omejiti na srednjo pot in računati s tem, da so danes skoro za vsakega stavbnega gospodarja dragi in težki časi.

Radi preglednosti bom razdelil svoja izvajanja v posamezne odlomke, in sicer: 1. prehodno informativno delo; 2. gradbeni stroški; 3. vprašanje posojil in amortizacija; 4. obiležje poslopja; 5. situacija; 6. zasnova vrtov; 7. razdelitev notranjih prostorov; 8. notranjost v splošnem; 9. oprema ter 10. končni nasveti.

Skušal bom tudi svoje članke opremiti z risbami in slikami tako, da bodo dobili čitatelji saj temeljno podlago za gradnjo lastnega doma. V vsakem listu „Domačega prijatelja“ v l. 1928, bom razpravljal po zgornjem vrstnem redu.

— ič:

Kako pridem do kapitala?

Tako vprašanje si je že postavil vsak, kdor je potreboval denar za nabavo obleke, perila, pohištva, za otroke, za študij za knjige, za nevestino opremo, za čoto ali celo za parcelo in hišico.

Temu vprašanju je dodati samo en odgovor in ta je:

S skrajnim varčevanjem!

Če pa že varčujemo, si moramo izbrati tak način varčevanja, da je obvezno, drugače se kaj radi odvadimo štednje, če nimamo res trde in močne volje, da si odtrgamo prihranke takorekoč od ust.

Obvezno varčevanje je pa zavarovanje za slučaj smrti in doživlja. Zavarovalne premije pa morajo biti obrestovane, ker drugače raje nosimo v hranilnico, čeprav ne pomislimo, da nas zavarovalnica krije z lepo svoto, če pred potekom zavarovalne dobe umremo.

Marsikomu zavarovanje ne prija, ker je določeno za dolgo dobo. Zato je pričela Splošna zavarovalna za druga upeljavati zavarovanja na petletno dobo takozvano „zavarovalno varčevanje“.

Zavarovalno varčevanje je poseben sistem štedenja, ki temelji na petletnem rednem štiritedenskem vlaganju po 20.— Din za vsako hranilno enoto. V 65. štiritedenskih obrokih po 20.— Din (to je skupaj v 260

tednih ali v 5 letih) je vplačati 1300.— Din za vsako hranilno enoto. Za teh 1300.— Din dobi zavarovanec izplačano, če doživi teh pet let, 1500.— Din.

Ako zavarovanec umre v prvih treh mesecih, se izplača zakonitim dedičem ali upravičenim osebam vse vplačane vloge brez obresti, tedaj za prvi mesec 20.— Din, za drugi mesec 40.— Din in za tretji mesec 60.— Din.

Ako zavarovanec umre po končanem

3. mesecu in je vplačal	60 Din,	se izplača	150 Din.
4. „ „ „ „	80 „ „ „	300 „	
5. „ „ „ „	105 „ „ „	450 „	
6. „ „ „ „	125 „ „ „	600 „	
7. „ „ „ „	150 „ „ „	750 „	
8. „ „ „ „	170 „ „ „	900 „	
9. „ „ „ „	195 „ „ „	1050 „	
10. „ „ „ „	220 „ „ „	1200 „	
11. „ „ „ „	240 „ „ „	1350 „	
12. „ „ „ „	260 „ „ „	1500 „	

od 1. leta dalje do petega leta se izplača 1500 Din za vsako hranilno enoto.

Ena hranilna enota je zavarovanje za 1500.— Din. Vsak si more pridobiti najmanj eno hranilno enoto. Pogoj je, da je ob času zavarovanja zdrav in star šest-

najst let in ne več kot 55 let. Brez zdravniške preiskave more vsaka oseba dobiti 10 hranilnih enot, to je zavarovanje za 15.000 Din, za kar plačuje vsak četrti teden skozi pet let po 200.— Din, tedaj skupaj 13.000.— Din. Priporočljivo je, da se vzame več hranilnih enot; kdor ne more deset, ta naj vzame vsaj pet, za kar bo plačeval vsak četrti teden 100.— Din. Kdor vzame najmanj pet zavarovalnih enot, to je, da se zavaruje za pet let za 7500.— Din, ta dobi domači hranilnik, kamor bo lahko vlagal dnevno 3, 4 ali več dinarjev. Vsak četrti teden bo pa prišel s hranilnikom do poslovalnice, kjer bodo kasirali med mesecem nabrani denar. Če ga bo več, kakor sto dinarjev, tedaj se presežek kasira na račun drugega meseca.

Celoten zavarovalni riziko za to zavarovalno štednjo je krit z sto odstotki pri Jugoslovanski zavarovalni delniški družbi Zori v Zagrebu.

Ko je iskala Splošna zavarovalna zadruga stike z različnimi zavarovalnicami, se je odločila za koncern zavarovalnic, pri katerem je priključena tudi Jugoslovanska zavarovalna delniška družba „Zora“. Ta zavarovalni koncern ima sledeče družbe:

„Fortuna“ zavarovalna d. d., ki je interesni zavod zavarovalne d. d. „Anglo-Elementar“ na Dunaju. „Anglo-Elementar“ je bila ustanovljena v l. 1898. po Zvezi avstrijsko-ogrskih industrijalcev in je eden največjih zavodov. Takoj po vojni se je „Anglo-Elementar“ asociiral z dvema vodečima angleškima družbama „Commercial-Union“ Assurance Comp. Ltd. in „The Excess“ Insurance Comp. Ltd. Vsled te asociacije so ti zavodi ne samo

brez škode prestali vojno inflacijsko dobo, temveč so izšli iz te dobe znatno močnejši in povečani.

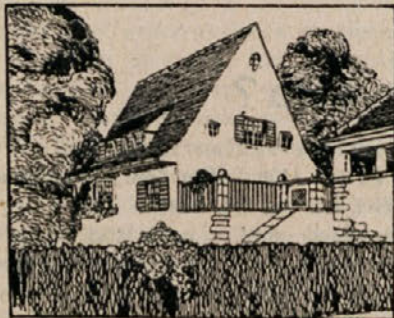
„Fortuna“ deluje z direktno organizacijo v Avstriji, na Ogrskem in Italiji. Ko so merodajni faktorji uvideli važnost organizacije na širši podlagi, sta se na inicijativo „Fortune“ ustanovile v Nemčiji in Jugoslaviji interesni družbi in sicer: „Zukunft“ zavarovalna banka d. d. v Berlinu in „Zora“ jugoslovanska zavarovalna d. d. v Zagrebu.

Začetkom leta 1926. se je izvršila organizatorična interesna skupnost z največjo skandinavsko zavarovalno delniško družbo „Storebrand“ Christiania Almindelige Forsikring Aktieselskap Oslo Norveška, ki je zastopana v upravnem svetu preje navedenih družb. „Storebrand“ je prevzela vodstvo za vsa pozavarovanja tega koncerna.

Na ta način so prišle zavarovalne družbe „Fortuna“, „Zukunft“ in „Zora“ na nivo prvega internacionalnega reda, kajti garancijska sredstva tega koncerna znašajo ogromne vsote 49.361.300 angl. funtov, kar je v našem denarju okroglo 13 milijard. Ti zavodi so tedaj del enega največjih koncernov, katerega jamstveni fundamenti jamčijo za zdravo in brezhibno funkcioniranje.

Iz povedanega sledi, da je podano popolno jamstvo za vsa zavarovanja, ki se sklepajo z Jugoslovansko zavarovalnico „Zora“.

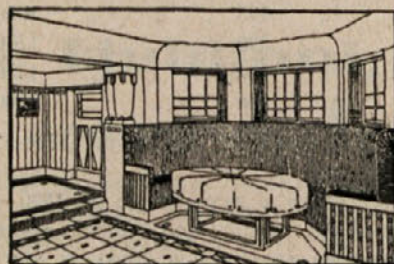
Natančnejši pogoji zavarovalnega varčevanja so razvidni iz tozadavnega pravilnika, ki ga razpošilja Splošna zavarovalna zadruga v Ljubljani vsem interesantom brezplačno.

TEHNIČNI BIRO ARH. IVAN ZUPAN

Izvršuje načrte vsakojih zgradb, zunajno in notranjo arhitekturo, interijerje, proračune; stavbno vodstvo, strokovna mnenja, dekoracije i. t. d.

LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠTEV. 13.

Naznanilo.

Na Dunajski cesti št. 7 blizu Figovca
sem otvoril popolnoma na novo
urejeno

ŠPECERIJSKO TRGOVINO.

Se priporočam in prosim za Vaš cenjen
obisk, da Vas prepričam o dobri
kvaliteti blaga in solidnih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

S. JURČIČ.

SMEŠNICE.

Po Franu Reslu:

Dober mož.

Kmet leži na smrtni postelji pa pravi svoji ženi: „Glej, stara, še eno prošnjo imam!“

„Kaj bi pa to bilo?“ vpraša kmetica.

„Pojdi, bodi tako dobra, pa obleci svojo novo obleko, pa tvojo lepo ruto ogrni, pa rokavice obleci in obuj svoje nove čizme! Pa zlato zaponko tudi vzemi in verižico in se k meni vsedi!“

„Ne vprašuj“ stoka kmet, „pojdi raje in se urno napravi!“

Pa si misli kmetica. Zadnjo prošnjo mu že moram uslišati, gre v svojo čumnato, se lepo obleče in se nato vsede h kmetovi postelji.

In ga vpraša: „Glej, izpolnila sem tvojo željo, zdaj mi pa povej, čemu sem se morala tako lepo obleči!“

„Veš,“ pravi kmet, „vsak hip se lahko odpro vrata, pride smrt, da me pograbi. Pa sem si mislil, če zdajle pride — morda ji boš ti bolj všeč!“

Dobro se je odrezal.

Po kolovozu je peljal voznik s svojim težko naloženim vozom. Par volov je imel vpreženih. Pa mu pride župan nasproti.

Levo in desno od ceste je bil jarek poln vode — ker je že več dni deževalo.

Pa se ustavi župan in pravi vozniku: „Zdaj sem pa radoveden, kako bo to. Kaj meniš, ali naj se vola umakneta županu, ali naj se župan umakne volom?“

„Ja, tu se pa ne bom umešaval, odvrne voznik, to morate pa že sami med seboj opraviti!“

Vedno dobi.

Ali ste dobili včeraj tekmo?“

Potolčen boksač: „Seveda“, saj jih vedno „dobiva m“!

Slaba vest.

Župnik: „Vaš mož vas je pretepel, ko je dognal, da ste brez njegove vednosti denar izdali za nepotrebne stvari. Hm, hm, žena ne sme imeti pred možem nobenih skrivnosti, ona mora biti vedno odkritosrčna!“

Kmetica: O jej, gospod župnik — potem me bo šele tepel, če bo vse vedel!“

Bagatela.

Čez jezero se je peljalo v malem čolnu 12 ljudi. 5 Din je stala vožnja za osebo.

Pravilno je bilo v čolnu prostora le za 8 ljudi, a čolnar je menil: „Če bo gospoda mirna se ne more prav nič zgoditi!“

Ko so bili sredi jezera — se naenkrat začuje „čof“ — in res je nekdo padel v vodo; pa še na površje ni več prišel.

Vsi so seveda začeli kričati; par žensk je celo omedlelo.

Čolnar se vjezi in pravi: „Kaj neki tako kričite! Plačate mi 5 Din manj, pa bo stvar v redu!“

Nečimurnost.

Visokemu dostojanstveniku, ki je obiskal manjše mesto, so predstavili tudi najstarejšo meščanko, katero vpraša: „Koliko ste stari gospodična?“

Starka: „93 let!“

Dostojanstvenik: (začuden nad še dobro zunanostjo): „vaš spomin vas pač že nekoliko zapušča?“

„Starka (naglo): „One, jaz v resnici nisem starejša!“

Modern Salomon.

Dve dami sta se peljali z vlakom v istem kupeju. Ena vstane in odpre okno.

Druga pa prične kričati: „Za Boga, prosim vas, zaprite okno; ne morem sedeti v prepihu, sicer zblaznim!“

„Jako žal mi je,“ odvrne druga, ali moram odpreti okno, ker me drugače zadene kap!“

Pa pride sprevodnik in vpraša dami kaj se je zgodilo.

„Prosim,“ pravi ena, „dama tu hoče odpreti okno, a jaz znorim, če sedim v prepihu!“

„Gospod sprevodnik,“ pravi druga, „jaz moram odpreti, ker me drugače zadene kap!“ —

„Torej,“ reče sprevodnik, „tu nam ne preostaja drugega, nego, da najprej okno odpremo, potem vi zblaznite, — nato pa okno zopet zapremo, da vas zadene kap, — tako bom imel vsaj svoj mir!“

Vsem našim
rodbinam priporočamo

KOLINSKO CIKORIJO

pravi izvrstni
pridatek za kavo.

PROJA DIŠAVE

Zapomni si, da upo-
rabljam samo dišave
z znamko „PROJA“,
ki so zajamčeno pri-
stne, dobre in čiste.

